אגף א' - קידום ילדים ונוער בסיכון

עתיד תכנית היל"ה

משרד החינוך

מבחן בתנ"ך כללי -1 יח"ל

12 שנ"ל

(תלקיט תשפ"ו)

מחוון למבחן לתלקיט

את מדבקת הנבחן יש להדביק על מחברת התשובות בלבד

אנו רואים בקיום טוהר הבחינות משימה חינוכית, ערכית ומוסרית,
שהמערכת כולה נקראת להיערך להצלחתה.

באחריות הנבחן/ הנבחנת לשמור על טוהר הבחינות בהתאם לכללים ולהנחיות
בע"פ ובכתב על גבי שאלון הבחינה ועל ידי אחראי/ת הבחינה.

כל הזכויות שמורות למשרד החינוך

הוראות לנבחן

א. **משך הבחינה**: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח הערכה:

בשאלון זה **אחת עשרה** שאלות.

ג. **פרק ראשון** – ענו על **שתי** שאלות מתוך שלוש –

בכל שאלה שבחרתם – ענו על שני הסעיפים -כל שאלה 5 נקודות

סה"כ פרק ראשון 10 נקודות

פרק שני- ענו על **שתי** השאלות בנושא **שלמדתם** – כל שאלה 3 נקודות

סה"כ פרק שני 6 נקודות

פרק שלישי – ענו על **שתי** שאלות בנושא **שלמדתם** – כל שאלה 2 נקודות.

סה"כ פרק שלישי 4 נקודות.

סה"כ –20 נקודות

ד. <u>חומר עזר מותר בשימוש</u>: תנ"ך שלם ללא פירושים.

סמנו בכל שאלה את התשובה או התשובות שבחרתם.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

פרק ראשון – בראשית (10 נקודות)

ענו על <u>שתי</u> שאלות מתוך השאלות 1-3.

לכל שאלה שבחרתם 5 נקודות (3 לסעיף א' ו-2 לסעיף ב')

העונים על שאלה מספר 3 - מקבלים עליה את מלוא 5 הנקודות.

סיפורי הבריאה וראשית האנושות:

שאלה 1– קראו בראשית פרק ד', פסוקים א'–ט"ו.

א. קראו פסוקים ג'–ד'.

מה הסיבה האפשרית הנרמזת בפסוקים אלה להתעלמות של ה' מן המנחה של קין ולהעדפת המנחה של הבל.

1. הסיבה הנרמזת היא שקין הביא מכל הבא ליד, והבל הביא את המובחר ביותר מצאנו.
2. הסיבה הנרמזת היא שרירותית. כך ה' רצה ללא הסבר.
3. הסיבה הנרמזת היא שקין הביא את מנחתו מאוחר (בקץ הימים) והבל הקדים אותו.

ב. יש הטוענים כי ה' התעלם מן המנחה של קין כדי להעמידו בניסיון.

כיצד דברי ה' לקין בפסוק ז', "לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ וְאֵלֶיךָ תְּשׁוּקָתוֹ וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ", יכולים לחזק טענה זו?

1. ה' אמר לקין מראש שהוא לבטח יחטא.
2. ה' אמר לקין מראש שהוא יכול למשול בעצמו ולא לחטוא.
3. ה' אמר לקין מראש שהוא ישתוקק לחטוא ולא יוכל להתגבר על תשוקתו.

שאלה 2 - קראו בראשית פרק י״א, פסוקים א׳–ט׳.

א. על פי הכתוב, בסיפור מגדל בבל, מהי התוכנית של בני האדם ומהי מטרתה?

1. התוכנית היא לבנות מגדל ואז להתפזר בעולם כדי לעשות לעצמם שם.
2. התוכנית היא לבנות מגדל שראשו בשמיים כדי לא התפזר בעולם.
3. התוכנית היא לעשות ניסיון לבנות מלבנים מגדל שראשו בשמיים.

ב. מהן שתי פעולות שה׳ עושה כדי למנוע את מימוש התוכנית של בני האדם?

1. הפעולות הן: בלבול שפתם של בני האדם והפצתם בעולם.
2. הפעולות הן: לרדת לראות גם את העיר וגם את המגדל.
3. הפעולות הן: לראות את בני האדם ולקרוא למקום בבל.

שאלה 3 קראו בראשית פרק ג׳ פסוקים ו׳–כ׳, בראשית, פרק ב׳, פסוקים כ״א–כ״ה וגם את דבריו של י׳ גרוסמן בקטע שלפניכם.

״הסיפור אומנם מציג את קניית הדעת בצורה של מרד באל, אך דומה הדבר לילדים מתבגרים שמורדים בסמכות המצווה עליהם. זו מרידה שבאמצעותה הם קונים אוטונומיה (עצמאות) ויכולת הכרעה עצמאית. [...]

המעבר מתמימות הילדות אל הבגרות נבחנת בסיפור [בכמה] פרספקטיבות (דרכים או נקודות מבט) שונות שלו: בין אדם למקום [לאל]; בין אדם לזולתו (וזה משתקף במיוחד בבן או בבת זוגו) ובין אדם לעצמו״.

(י׳ גרוסמן, בראשית – סיפורן של התחלות, הוצאת מכללת הרצוג – תבונות, ידיעות אחרונות, ספרי חמד, 2017 , עמ׳ 98, 103).

<u>לפי נקודת המבט שהציג י׳ גרוסמן</u>, הנוגעת ליחס שבין אדם לאל, כיצד אפשר לראות בסיפור האכילה מ״עץ הדעת טוב ורע״ מעבר של אדם וחוה מתקופת הילדות התמימה אל תקופת הבגרות.

1. אדם וחוה עברו מתקופת הילדות לבגרות כי אחרי האכילה מהעץ הפכו ליודעי טוב ורע ובכך נדמו לאל.
2. אדם וחוה עברו מתקופת הילדות לבגרות כי מרדו באל.
3. אדם וחוה עברו מתקופת הילדות לבגרות כי אחרי האכילה מהעץ הסתתרו מהאל.

פרק שני – אהבה וחסד או בין שאול לדוד (6 נקודות)

יש לבחור נושא אחד (אהבה וחסד או בין שאול לדוד) ולענות על שתי השאלות בנושא שלמדתם. (כל שאלה – 3 נקודות: שתיים לסעיף א', ואחת לסעיף ב').

אהבה וחסד

שאלה 4 – קראו רות ב' פסוקים ח'-י"א, רות ג' פסוקים ו'-י"א.

א. על פי פסוקים אלה, מדוע בֹעז מכנה את רות "אשת חיל"? אחת מתכונותיה של אשת החיל במשלי היא חוכמתה. איזו דוגמה יש בקטעים אלה המעידה על חוכמתה של רות?

1. בועז מכנה את רות אשת חיל משום שהיא מעזה לבוא בלילה לגורן.
2. הדוגמה לחוכמתה היא בחירתה בבן זוג מתאים – בבועז ממשפחת אלימלך.
3. הדוגמה לחוכמתה היא בחירתה לעזוב את בית אביה ואמה ולבוא ליהודה.

ב. מגילת רות מסתיימת בוויתור של הגואל על רות, בנישואי בועז ורות, ובהולדת שושלת בית דוד.

קראו את המדרש הבא:

"רבי אליעזר אומר: בעז עשה את שלו, ורות עשתה את שלה, ונעמי עשתה את שלה, אמר הקב"ה: 'אף אני אעשה את שלי.'" (מדרש רות רבה פרשה ז' פסקה ז').

למה מתכוון הדרשן רבי אליעזר?

1. שבעקבות ההשתדלות של בועז רות ונעמי לעשות את הטוב והחסד, גם האל יסייע להם.
2. שעקב מעשיהם של בועז רות ונעמי, האל ילמד אותם לקח שהוא ולא הם מנהל את העולם.

3. שלכל דמות במגילה היו אינטרסים משלה, גם לאל יש מטרות ותוכניות משלו.

שאלה 5 –קראו **שיר השירים**, פרק ג׳.

א. קראו פסוקים ז׳ – י״א.

יש הטוענים שתקופת מלכותו של שלמה הייתה תקופה של שלום ושפע. לפי פסוקים אלה, מהי הראיה שעשויה לתמוך בטיעון זה?

1. לשלמה יש הרבה כסף וזהב, הוא מוקף אהבה, ושמח ביום חתונתו.
2. שלמה מוקף בגיבורים אוחזי חרב ומעוררי פחד.
3. את מיטת שלמה סובבים שישים גיבורים.

ב. איזו ראיה עשויה לסתור את הטיעון שתקופת שלמה היתה תקופת שלום ושלוה?

1. שלמה חי בחשש שיאבד לו כספו וזהבו.
2. שלמה מוקף גיבורים אוחזי חרב, וקיים פחד בלילות מפני הסכנה.
3. שלמה צריך את תמיכת אמו בגלל חששותיו.

בין שאול לדוד

שאלה 6– קראו שמואל א׳ ט״ו פסוקים א׳-ג׳ וגם פסוקים ז׳-ט׳.

א. על פי פסוקים אלה, מה ציווה ה׳ על שאול, וכיצד הפר שאול צו זה?

1. הצו היה להשמיד את עמלק כולו ואת רכושו, ושאול השאיר את מלך עמלק ואת בעלי החיים בחיים.
2. הצו היה להתנהג כמלך של העם, ושאול נהג כחיל פשוט הנשמע לעם.
3. הצו היה לשמוע בקול העם, ושאול עשה כרצונו.

ב. קראו גם שמואל א׳ פרק ט״ו י״ז-כ״ב.

מהו השורש המנחה **המופיע ארבע פעמים** בקטע <u>ומה</u> משמעותו?

1. השורש המנחה הוא ש.ל.ח ומשמעותו הדגשת שליחותו של שאול.

2. השורש המנחה הוא ח.ר.מ ומשמעותו הדגשת חשיבות החרמת עמלק.
3. השורש המנחה היא ש.מ.ע ומשמעותו הדגשת חשיבות השמיעה בקול ה'.

שאלה 7 – קראו שמואל א' ט"ו פסוקים כ"ו-כ"ח וגם פרק כ"ד פסוקים ט"ז-כ'.

א. קראו שמואל א' פרק ט"ו פסוקים כ"ו-כ"ח. מה מנבא שמואל לשאול בפסוקים אלה?

1. שה' מאס בו ובגדיו יקרעו.
2. שה' מאס בו ולכן יתן את מלכותו לאחר.
3. שה' מאס בו ולכן שמואל לא ישוב איתו וישאירו לבד.

ב. קראו שמואל א' כ"ד פסוקים ט"ז'-כ'.

יש הטוענים כי בדברי שאול ניכר שהוא השלים עם נבואת שמואל בפרק ט"ו.

מהי הראיה בפסוקים אלה מדברי שאול לטענה זו?

1. שאול מודה לדוד על הטובה שעשה איתו ועל שלא הרגו.
2. שאול בוכה, ומברך את דוד שה' ישלם לו על הטובה שעשה איתו.
3. שאול בוכה, אומר שדוד צדיק, ושהוא יודע שהוא ימלוך במקומו.

פרק שלישי – יוסף ואחיו <u>או</u> סיפורי האבות (4 נקודות)

ענו על <u>שתי</u> השאלות המתאימות לנושא שלמדתם.

יש לבחור נושא <u>אחד</u> (יוסף ואחיו <u>או</u> סיפורי האבות) ולענות על <u>שתי</u> השאלות בנושא שלמדתם.

2 נקודות לכל שאלה. נקודה לכל סעיף.

<u>יוסף ואחיו:</u>

8. **קראו בראשית, פרק ל"ז פסוקים ב'–ד' ופסוקים ל"ב–ל"ה.**

א. על פי פסוקים ב'–ד', כיצד באה לידי ביטוי העדפת יעקב את יוסף על בניו האחרים?

1. כתוב שיעקב אהב במיוחד את יוסף.

2. כתוב שיעקב שמע ללא ביקורת את דברי יוסף על אחיו.
3. כתוב יעקב עשה ליוסף כתונת פסים.

ב. מהי הראיה מפסוקים ל"ג–ל"ה לרגשותיו העזים של האב המתאבל על בנו המועדף.
1. יעקב אומר שיוסף נטרף על ידי חיה רעה.
2. יעקב קורע את בגדיו, מתאבל ומסרב להתנחם.
3. יעקב מזהה את הכתונת של יוסף ומסרב להניח לה.

9. קראו בראשית מ' י"ג ובראשית מ' י"ט-כ'

בשלושת הפסוקים חוזר אותו ביטוי בשימוש שונה.

א. מהו הביטוי?
1. שלושת ימים
2. ישא את ראשך
3. פרעה

ב. מהי האירוניה העולה מן השימוש החוזר בביטוי?
1. שהזמן מאוד קצר
2. שנשיאת ראש יכולה להיות לטובה או לרעה
3. שהמלך מחליט על גזר דינם של השרים

סיפורי האבות:

10. קראו בראשית, פרק כ"ד פסוקים א'–ט'.

א. בפסוקים ג'–ד' כתוב שאברהם השביע את עבדו.
על פי פסוקים אלה, מה דרש אברהם מעבדו בשבועה זו?
1. להביא אישה ליצחק מבנות הכנעני יושב הארץ.
2. לקחת את יצחק לארצו ומולדתו של אברהם.
3. לא להביא אישה ליצחק מבנות הארץ, וכן להביא לו אישה מארצו של אברהם.

ב. הסבירו באיזה תנאי יהיה העבד פטור מן השבועה?

1. העבד יהיה פטור אם האישה לא תרצה לבוא איתו.
2. העבד יהיה פטור אם ה׳ לא ישלח את מלאכו לפניו.
3. העבד יהיה פטור אם ירצה להשאר בארצו ומולדתו של אברהם.

11. קראו בראשית, פרק כ״א פסוקים א׳–י״ד.

א. על פי פסוקים אלה, מיהו הבן שנוסף למשפחת אברהם, ומיהו הבן שעזב אותה?

1. הבן הנוסף הוא ישמעאל והבן העוזב הוא יצחק.
2. הבן הנוסף הוא יצחק והבן העוזב הוא ישמעאל.
3. שני הבנים יצחק וישמעאל עזבו את המשפחה.

ב. על פי המסופר, ישמעאל היה בן ארבע־עשרה או שש־עשרה בזמן שתרחשו האירועים המתוארים בתחילת פרק כ״א.

איזה פרט המתואר בפסוקים י״ד–י״ז אינו מתאים לאדם בגיל הזה?

1. הפרט הוא שישמעאל מכונה ילד, ובן ארבע עשרה הוא כבר נער ולא ילד.
2. הפרט הוא שהגר נושאת אותו על שכמה וקשה לאם לסחוב נער בן ארבע עשרה על שכמה.
3. אין פרט בפסוקים אלה שאינו מתאים לאדם בגיל הנעורים.

בהצלחה!!!